Adroddiad Effaith Dechrau Da 2025/26
Crynodeb Gweithredol

Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi gweithgarwch ac effaith Dechrau Da yn 2025/26. Dechrau Da yw rhaglen cymorth darllen blynyddoedd cynnar BookTrust ar gyfer plant 0–5 oed, ac mae'n seiliedig ar dystiolaeth.

Mae'r adroddiad yn cyfeirio at adborth gan 644 o bartneriaid Dechrau Da a 2,155 o deuluoedd Dechrau Da.

Ynglŷn â Dechrau Da

Ers dros 30 mlynedd, mae Dechrau Da wedi bod yn helpu teuluoedd i fwynhau manteision darllen gyda'i gilydd o'r eiliadau cynharaf o blentyndod, fel rhan hanfodol o roi'r dechrau gorau mewn bywyd i blant.

Mae darllen ar y cyd yn cefnogi datblygiad plant. Mae'n creu cyfleoedd i gysylltu a chyfathrebu, ac yn helpu i feithrin gofal ymatebol. Mae'n helpu i greu amgylchedd dysgu cadarnhaol yn y cartref, gan gefnogi datblygiad iaith, sgiliau llythrennedd cynnar a lles.

Mae Dechrau Da yn seiliedig ar dystiolaeth genedlaethol a rhyngwladol helaeth o fanteision darllen a'r hyn sy'n gweithio o ran cael teuluoedd i ddarllen, dealltwriaeth ddofn o brofiadau bywyd teuluoedd a mewnwelediadau o ddegawdau o weithio gyda phartneriaid ar raddfa eang.

Mae Dechrau Da yn cefnogi plant a theuluoedd ar gyfnodau allweddol o blentyndod cynnar trwy gyfres o raglenni sy'n seiliedig ar dystiolaeth, y mae pob un wedi'i chynllunio i sicrhau bod darllen a rhannu straeon yn hawdd, yn hygyrch ac yn bleserus. Mae rhaglenni Dechrau Da yn rhoi mynediad at lyfrau ac adnoddau am ddim, canllawiau sy'n seiliedig ar dystiolaeth a negeseuon sy'n seiliedig ar gryfderau i deuluoedd, gyda chymorth ar gyfer a chan bartneriaid blynyddoedd cynnar lleol dibynadwy.

Mae Dechrau Da yn cyfuno cyrhaeddiad cenedlaethol â gweithgarwch cyflawni lleol hyblyg i ymateb i anghenion a blaenoriaethau lleol gyda rhwydwaith sefydledig o bron i 30,000 o bartneriaid blynyddoedd cynnar mewn amryw o sefydliadau a gwasanaethau. Mae Dechrau Da yn gweithio gyda phartneriaid i nodi'r llwybrau mwyaf effeithiol i gyrraedd teuluoedd, gan ddarparu cymorth trwy wasanaethau cyffredinol yn ogystal â llwybrau sy'n canolbwyntio ar gyrraedd teuluoedd ar incwm isel, plant sydd ag anghenion arbennig neu blant o gefndiroedd teuluoedd sy'n agored i niwed.

Dechrau Da yn 2025/26 – ein cyrhaeddiad

- Gwnaeth **dros 1.1 miliwn o blant a theuluoedd**, ar draws pob cymuned yng Nghymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon, ymgysylltu â rhaglenni Dechrau Da.
- Cyrhaeddodd **Dechrau Da Babi 568,000 o fabanod (93% o'r holl fabanod a anwyd yn 2025/26)**.
- Cyrhaeddodd **Dechrau Da i Blant Bach a Dechrau Da Oed Cyn Ysgol/Meithrin 445,600 o blant 1–4 oed**, gan gynnwys **37% o'r holl blant 1–4 oed sy'n byw mewn aelwydydd incwm isel**.
- Gwnaeth **dros 60,000 o blant 0–5 oed** ymgysylltu ag **Amser Stori Dechrau Da** yn Lloegr a Gogledd Iwerddon. (O'r rhain, roedd 37% yn ymweld â'r llyfrgell am y tro cyntaf ac roedd 57% o aelwydydd incwm isel).
- Yng Nghymru, llwyddodd y rhaglenni dwyieithog **Blynyddoedd Cynnar a Pori Drwy Stori** i gyrraedd **71,800 o blant**.

Rydym yn gwybod bod mwy o alw nag y gallwn ni ei fodloni ar hyn o bryd.

Gwnaeth
dros 1.1 miliwn
o blant a theuluoedd ymgysylltu â rhaglenni Dechrau Da

Cyrhaeddodd Dechrau Da Babi
568,000 o fabanod



Dechrau Da yn 2025/26 – ein heffaith

1. Adeiladu ar gryfderau teuluoedd

Trwy annog mwynhad a chysylltiad trwy ddarllen ar y cyd, mae Dechrau Da Babi, Plant Bach, Oed Cyn Ysgol/Meithrin ac Amser Stori yn helpu teuluoedd i wneud darllen yn rhan reolaidd o fywyd bob dydd y teulu:

- Mae **83% o rieni a gofalwyr** yn dweud bod Dechrau Da yn creu mwy o gyfleoedd i dreulio amser gwerthfawr gyda'u plentyn.
- Mae **85% o rieni a gofalwyr** yn dweud bod darllen a rhannu'r llyfrau ym mhecynnau Dechrau Da wedi eu helpu i deimlo'n agosach at eu plentyn.
- Gwnaeth **97% o rieni a gofalwyr** fwynhau defnyddio llyfrau a gweithgareddau Dechrau Da.

Mae dewis llyfrau sy'n ennyn diddordeb ac yn cefnogi ystod amrywiol o deuluoedd yn ganolog i effaith Dechrau Da. Wedi ein llywio gan gorff eang o dystiolaeth a mewnbwn gan arbenigwyr blynyddoedd cynnar a theuluoedd, rydym yn dewis llyfrau â nodweddion sy'n cefnogi mwynhad, yn gwneud rhyngweithiadau cadarnhaol a gwerth chweil yn haws, ac yn annog rhannu dro ar ôl tro.

2. Gwneud darllen ar y cyd yn haws

Mae Dechrau Da yn helpu teuluoedd i sefydlu arferion darllen trwy ennyn hyder, meithrin gwybodaeth a gwneud i ddarllen deimlo'n haws ac yn fwy cyflawnadwy:

- Gwnaeth **76% o rieni a gofalwyr** ddysgu rhywbeth newydd am ffyrdd o ddarllen neu rannu llyfrau a straeon gyda'u plentyn.
- Mae **51% o rieni a gofalwyr** yn dweud mai'r llyfrau oedd rhai o'r rhai cyntaf gawson nhw ar gyfer eu plentyn.
- Mae **80% o rieni a gofalwyr** sy'n derbyn Dechrau Da Babi a **77% o rieni a gofalwyr** sy'n derbyn Dechrau Da i Blant Bach/Oed Cyn Ysgol/Meithrin yn dweud eu bod yn darllen neu'n rhannu llyfrau a straeon mwy gyda'u plentyn nawr.

Mwy o fuddion i deuluoedd sy'n wynebu mwy o rwystrau: Mae Dechrau Da yn cydnabod bod rhai teuluoedd yn wynebu mwy o rwystrau i ddarllen ar y cyd. Mae gwerthusiadau o raglenni Dechrau Da yn dangos yn gyson eu bod yn cael hyd yn oed mwy o effaith lle gall adnoddau teuluoedd fod yn fwy cyfyngedig – mae'r data manwl i'w weld yn yr adroddiad llawn.

3. Ymwreiddio darllen ar y cyd yn y cymorth sydd eisoes yn cael ei roi i deuluoedd

Trwy ymwreiddio cymorth darllen yn y gwasanaethau a'r lleoliadau cymunedol sy'n bodoli eisoes, mae Dechrau Da yn creu cyfleoedd cysylltiedig i deuluoedd brofi cymorth darllen. Mae Dechrau Da yn adeiladu ar arbenigedd ac arferion y rhai sydd eisoes yn gweithio gyda theuluoedd trwy ganllawiau, offer a chymorth i bartneriaid sy'n seiliedig ar dystiolaeth:

- Mae **81% o bartneriaid** o'r farn bod Dechrau Da yn helpu i gefnogi amcanion cyffredinol eu sefydliad.
- Mae **dros 90% o bartneriaid** yn dweud bod rhaglenni Dechrau Da yn bwysig i'w sefydliad – yng Nghymru, mae 100% o bartneriaid yn dweud hyn.

Mae Dechrau Da yn cefnogi gwaith amlasiantaethol, gan helpu gwasanaethau blynyddoedd cynnar ar draws sectorau i alinio ac integreiddio darllen ar y cyd gyda chymorth ehangach i deuluoedd. Mae ein rhaglenni wedi'u cynllunio i gael eu defnyddio gan y lleoliadau amlasiantaethol hyn mewn ffyrdd sy'n diwallu anghenion eu cymunedau orau. Erbyn hyn, mae rhaglenni Dechrau Da wedi'u hymwreiddio mewn dros 620 o leoliadau amlasiantaethol gan gynnwys hybiau/canolfannau/gwasanaethau teuluol.

4. Adeiladu ecosystemau darllen cynaliadwy

Trwy Dechrau Da, mae BookTrust yn darparu seilwaith cenedlaethol ar gyfer darllen ar y cyd yn y blynyddoedd cynnar, gan gefnogi uchelgeisiau polisi'r llywodraeth ledled Cymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon – gan gynnwys y rhai a bennwyd ar gyfer Lloegr yn *Best Start in Life*.

Mae **Dechrau Da Babi** yn rhan sefydledig o lwybrau ymwelwyr iechyd, gan sicrhau bod cymorth darllen yn gallu cael ei gynnwys yn y cyswllt arferol a geir gyda phob teulu â babi newydd.

Mae **Dechrau Da i Blant Bach/Oed Cyn Ysgol/Meithrin** wedi'u hymwreiddio mewn systemau blynyddoedd cynnar lleol, gyda thros 7,400 o lwybrau i gyrraedd teuluoedd ar incwm isel. Yn 2025/26, roedd y llwybrau hyn yn cynnwys 5,950 o leoliadau addysg gynnar, 620 o leoliadau amlasiantaethol, 280 o wasanaethau iechyd a 190 o elusennau a sefydliadau cymunedol.

Caiff **Amser Stori Dechrau Da** ei ddefnyddio mewn dros 90% o lyfrgelloedd cyhoeddus yn Lloegr a Gogledd Iwerddon – cyfanswm o 2,400 o lyfrgelloedd yn 2025/26. Mae partneriaid mewn llyfrgelloedd yn gweithio gyda sefydliadau lleol gan gynnwys lleoliadau addysg gynnar, canolfannau i deuluoedd, canolfannau plant, gwasanaethau cymorth cynnar a chymdeithasau tai i gysylltu teuluoedd â phlant ifanc â gwasanaethau llyfrgell.

Ochr yn ochr â chyflawni Dechrau Da, mae BookTrust yn dwyn partneriaid lleol, rhanbarthol, cenedlaethol a rhyngwladol ynghyd ac yn eu paratoi i gryfhau'r amodau sy'n galluogi plant i gael budd o ddarllen yn y blynyddoedd cynnar.



Yn y DU, rydym yn gweithio i sicrhau bod rhaglenni Dechrau Da, sydd am ddim ac sy'n cael eu hariannu gan y llywodraeth, yn cael eu defnyddio mor effeithiol â phosibl. Mewn partneriaeth â Frank Cottrell-Boyce, Llysgennad Hawliau Darllen BookTrust, mae ein hymgyrch Hawliau Darllen genedlaethol yn eirioli dros wneud darllen ar y cyd yn rhan sylfaenol o blentyndod. Fel partner blynyddoedd cynnar ar gyfer y Flwyddyn Darllen Genedlaethol, mae BookTrust yn helpu i godi proffil darllen o enedigaeth. Mae BookTrust yn cyd-gadeirio EURead (Saesneg yn unig), y llais allweddol ar ddarllen plant yn Ewrop, ac mae'n ymgynnull ac yn rheoli'r Rhwydwaith Byd-eang ar gyfer Rhoi Llyfrau Blynyddoedd Cynnar (Saesneg yn unig).

Hoffem ddiolch yn fawr iawn i'r Cydlynwyr Dechrau Da a'r miloedd o bartneriaid cyflawni blynyddoedd cynnar y mae eu cefnogaeth a'u harbenigedd yn ganolog i lwyddiant BookTrust, ac i'r cyllidwyr, y cyhoeddwyr a'r crëwyr sy'n cefnogi adrodd straeon ac yn ysbrydoli teuluoedd ar eu teithiau darllen.

Rydym yn edrych ymlaen at barhau â'r gwaith rydym yn ei wneud gyda'n gilydd, gan adeiladu ar dystiolaeth o'r hyn sy'n gweithio ac adborth gan deuluoedd a phartneriaid i barhau i sicrhau bod plant ym mhob cymuned ledled Cymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon yn profi manteision trawsnewidiol, gydol oes darllen.



BookTrust
Getting children reading

Cysylltu â ni:
queries@booktrust.org.uk

booktrust.org.uk
Dilynwch ni yn: @BookTrust

Supported using public funding by
ARTS COUNCIL ENGLAND

© BookTrust 2026
Rhif elusen gofrestredig 313343